

ความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดพระนครเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีพลเมืองประมาณ 2,427,776¹ คน นอกจากเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมที่สำคัญเกือบทุกอย่างของประเทศ นับตั้งแต่การปกครอง อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การคมนาคม และการศึกษา สำหรับการศึกษาในจังหวัดพระนครนั้นมีมาตรฐานการศึกษาสูงกว่าการศึกษาในส่วนภูมิภาคทั้งด้านปริมาณตลอดจนคุณภาพของครู และนักเรียน ด้วยเหตุนี้ นักเรียนต่างจังหวัดจึงนิยมเข้ามาศึกษาในจังหวัดพระนคร ทำให้เกิดการแย่งที่เรียนกับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพระนคร และเมื่อรวมอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรประมาณ 9.59 % อันประกอบด้วยอัตราการเกิด 4.18 %² อัตราการตาย 1.09³ % อัตราการอพยพเข้า 6.5⁴ % ซึ่งเมื่อเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรทั้งประเทศเพียงประมาณ 3.2⁵ % แล้ว จะเห็นว่าความแออัดคับคั่งของประชากรในจังหวัดพระนครมากเป็น 3 เท่าของประชากรในจังหวัดอื่น ขณะเดียวกันปัญหาจำนวนที่เรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนก็ตามมา

¹กระทรวงมหาดไทย, เอกสารรายงานจำนวนประชากรประจำปี 2512 (พระนคร: แผนกพิมพ์สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร, 2512), หน้า 1.

²Goldstein Sidney, Urbanization in Thailand (Bangkok: The Population Research and Training Center, 1970), p.34.

³Goldstein Sidney, loc.cit.

⁴Ibid., p.20

⁵บุญถิ่น อัตถากร, รัตนา คันนุนเต็ก, การเตรียมครู (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 21.

ปัญหาจำนวนที่เรียน จำนวนโรงเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนนั้นมีมาหลายปี การแก้ไขนั้นทางราชการได้พยายามทำมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 ซึ่งเป็นปีที่ปัญหาการขาดแคลน ที่เรียนมีความรุนแรงมาก ในสมัยนั้นต้องเปิดทำการสอนสองผลัดเกือบทุกระดับการศึกษา และเกือบทุกโรงเรียน แต่การเปิดสอนสองผลัดก็มีปัญหาอื่นตามมา เช่น ปัญหาความประพฤติ ของนักเรียน การใช้เวลาว่างของนักเรียน และคุณภาพของนักเรียน เป็นต้น ปัญหาดังกล่าว นี้จะมีผลอย่างมากต่อนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาทางด้านความประพฤติ และการใช้เวลาว่าง ของนักเรียนซึ่งมักก่อให้เกิดปัญหาเยาวชนวัยรุนตั้งค้ำกล่าวที่ว่า "ปัญหาเยาวชนวัยรุนนี้กำลัง ทำความหนักใจให้กับทางราชการ ทางโรงเรียน และผู้ปกครองอยู่ขณะนี้ได้กลายเป็นปัญหา สังคมที่มีเชื้อโรคติดต่อจนแพร่ขยายวงกว้างออกไปทุกจังหวัด และหาหนทางรักษาได้ยาก" ⁶ ส่วนด้านคุณภาพของนักเรียนถือเป็นส่วนทำให้เศรษฐกิจของชาติเสียไปโดยการศึกษา กับ เศรษฐกิจนั้นเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพราะเศรษฐกิจของประเทศไทยถือว่าทรัพยากรมนุษย์ ส่วนใหญ่ได้มาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ในเวลาต่อมากระทรวงศึกษาได้มีโครงการสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษาในบริเวณ ชานเมืองขึ้นหลายแห่ง เพื่อให้รับจำนวนนักเรียนได้มากขึ้นเป็นการลดปัญหานักเรียนซึ่งมีที่ เรียนไม่พอลงได้บ้าง จากการสำรวจสภาพปัจจุบันบางประการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนคร พบว่าการสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของรัฐบาล และเอกชน ในจังหวัดพระนครนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา มี 11 โรงเรียน และ 86 โรงเรียน จากจำนวนทั้งหมด 39 โรงเรียน และ 210 โรงเรียน หรือคิดเป็นจำนวนร้อยละ 28.21 และ 40.95 ตามลำดับ และถรรกำหนดจุดตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 217 โรงเรียน จากจำนวนทั้งหมด 249 โรงเรียน หรือคิดเป็นจำนวนร้อยละ 87.15 มีสภาพ มารวมกันเป็นกลุ่มตั้งแสดงให้ทราบจากแผนที่หมายเลข 1 นั้นอาจจะเป็นสาเหตุประการหนึ่ง ที่ทำให้การจัดการบริการด้านการศึกษาให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นไปโดยไม่ทั่วถึง

⁶กระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 211.

ต้องแย่งสถานที่ศึกษากัน ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการสร้างโรงเรียนชั้นใหม่ ควรจะประสบผลมากกว่าที่เป็นอยู่ในสภาพปัจจุบันโดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. กำหนดจุดตั้งโรงเรียนให้อยู่ในศูนย์กลางที่อยู่ของนักเรียน
2. กำหนดจุดตั้งโรงเรียนให้อยู่ในตำแหน่งคักหน้าทิศทางการขยายตัวของชุมชน
3. เมื่อกำหนดจุดตั้งโรงเรียนให้อยู่ในศูนย์กลางที่อยู่ของนักเรียน และอยู่ใน

ตำแหน่งคักหน้าทิศทางการขยายตัวของชุมชนแล้ว ควรแบ่งเขตการศึกษาเพื่อป้องกันจำนวนนักเรียนไปแออัด ณ จุดใดจุดหนึ่ง และจำกัดเขตการศึกษาโดยรวมหลาย ๆ อำเภอไว้เป็นเขตหนึ่ง ๆ โดยเฉลี่ยความเจริญ จำนวนนักเรียน จำนวนประชากร และความต้องการของสังคมให้พอดี หรือใกล้เคียงกันโดยประมาณ

จากหัวข้อดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้ผู้วิจัยอยากทราบว่า การกำหนดจุดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ว่าเหมือนกันและต่างกันอย่างไรในช่วงปีการศึกษา 2504 - 2509 และ 2510 - 2514 เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขใช้เป็นหลักยึดในการกำหนดจุดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงปีการศึกษา 2515 - 2519

ความมุ่งหมายของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไป และการเคลื่อนย้ายของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญทั้งของรัฐบาล และเอกชน ตลอดจนการขยายตัวของชุมชนว่ามีทิศทางมุ่งไปในเขตอำเภอใดของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงสภาพจุดตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งของรัฐบาล และของเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ช่วงปีการศึกษา 2504-2509 และ 2510-2514 ว่าเหมือนกันและต่างกันอย่างไร
3. เพื่อกำหนดแนวโน้มในการกำหนดจุดตั้งโรงเรียนดังกล่าวในช่วงปีการศึกษา 2515-2519 และแบ่งเขตการศึกษา เพื่อความพอดีของสภาพสังคม และลดปัญหาให้นักเรียนไปแออัดในเขตใดเขตหนึ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาเฉพาะสายสามัญของรัฐบาล และเอกชนที่สังกัดกรมวิสามัญศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาสภาพของการกำหนดจุดตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2504-2509 และ 2510-2514 เท่านั้น
3. มุ่งที่จะศึกษาถึงสภาพการเคลื่อนย้ายของนักเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนในช่วงปีการศึกษา 2504-2514 และการขยายตัวของชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ประชากรที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียน ม.ศ. 1-3 และ ม.ศ. 1-5 ซึ่งไม่เป็นนักเรียนกินนอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของรัฐบาล 2 โรงเรียน ของเอกชน 7 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงปีการศึกษา

2504-2514 โรงเรียนที่เลือกมานี้เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling)

สมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าสภาพการกำหนดจุดที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งของรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดพระนคร ในช่วงปีการศึกษา 2504-2509 และ 2510-2514 ไม่แตกต่างกัน

ความสำคัญของปัญหา

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า

1. อาจจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มในการวางแผนกำหนดจุดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดพระนครว่าควรสร้าง ณ จุดใด เพื่อรับอัตราการเพิ่มขึ้นของพลเมืองในจังหวัดพระนครในอนาคตได้เหมาะสมที่สุด
2. อาจจะทำให้ทราบถึงข้อบกพร่อง และผลสัมฤทธิ์ของการกำหนดจุดตั้งโรงเรียนในช่วงปีการศึกษา 2504-2509 กับช่วงปีการศึกษา 2510-2514 ว่าเหมือนกันและต่างกันเช่นไร
3. อาจจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงและปัญหาของนักเรียนในจังหวัดพระนคร ซึ่งมีที่เรียนไม่เพียงพอ เพื่อนำมาแก้ไขด้วยการจำกัดเขตการศึกษาให้ศึกษาได้เป็นเขต ๆ ไป
4. อาจจะช่วยลดปัญหาการจราจรคับคั่งลงได้

คำจำกัดความ

คำบางคำที่ใช้ในการวิจัยนี้อาจมีความหมายต่างไปจากที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป จึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้คือ

การวางแผน

หมายถึงการศึกษาข้อเท็จจริงที่อยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการกำหนดจุดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญของรัฐบาล และเอกชนในจังหวัดพระนคร และนำผลจากการศึกษามาเป็นแนวทางช่วยทำนายจุดตั้งที่เหมาะสมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังกล่าวในอนาคต

โรงเรียนมัธยมศึกษา

หมายถึงโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ชั้น ม.ศ.1 - ม.ศ.5 สายสามัญที่เป็นโรงเรียนของรัฐบาล และของเอกชนเท่านั้น

เขตการศึกษา (ZONE)

หมายถึงเขตพื้นที่การศึกษา (ZONE) แห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครที่ประกอบด้วยพื้นที่ของเขตอำเภอจำนวนไม่จำกัด ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉลี่ยแล้วจะมีจำนวนนักเรียน จำนวนโรงเรียน และจำนวนประชากรใกล้เคียงกันโดยประมาณ

ลำดับขั้นของการเสนอข้อมูล

ความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ความสำคัญของปัญหา และคำจำกัดความ ได้รายงานไว้ใน บทที่ 1 บทที่ 2 เป็นการกล่าวถึงข้อเขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ซึ่งจะรายงานเรื่องการวางแผนกำหนดจุดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย และของต่างประเทศ บางประเทศ บทที่ 3 เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยประชากรในโครงการวิจัย ลักษณะของแบบสำรวจข้อเท็จจริง การเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 เป็นการสรุปการวิจัย ตลอดจนขอเสนอแนะ ส่วนรายละเอียดของแบบสำรวจจะเสนอไว้ในภาคผนวก